

НАПРЯМ 13. АУДІОВІЗУАЛЬНІ МЕДІА В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ДОКУМЕНТУВАННЯ, КОМУНІКАЦІЯ ТА ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-73>

ВІЗУАЛЬНІ ЕФЕКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКРАННОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОГО КІНО

Бондаренко Д. С.

*здобувачка другого курсу
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Візуальні ефекти (VFX) є невід'ємною складовою сучасного аудіовізуального мистецтва, що забезпечує суттєве розширення художніх можливостей кінематографа та телебачення. Вони дозволяють створювати складні образи, які неможливо зафіксувати традиційними засобами зйомки, і тим самим формують новий тип екранної реальності. Попри поширене уявлення про їхню технічну складність, візуальні ефекти підпорядковуються загальним принципам екранної мови та можуть бути осмислені в контексті просторово-часової організації зображення.

Згідно з підходом Валерій Різун, будь-який медіатекст є результатом цілеспрямованої організації інформації в часі та просторі [1, с. 112]. Це положення є ключовим для розуміння природи візуальних ефектів. Вони виступають не лише технічним інструментом, а й способом структурування зображення, моделювання реальності та формування смислових акцентів. У цьому сенсі VFX є складовою екранного мислення.

Основні функції візуальних ефектів можна звести до трьох базових типів: видалення об'єктів із кадру, додавання нових елементів, заміна частини зображення. Ці операції дозволяють трансформувати екранний простір відповідно до авторського задуму. Незважаючи на різноманітність, усі ці функції базуються на спільному принципі – композитингу.

Композитинг (compositing) є основою створення більшості візуальних ефектів. Його можна визначити як процес поєднання кількох зображень у єдину композицію. У практичному вимірі цей процес часто описують як метод «заплатки», що передбачає перекриття частини кадру іншим

зображенням, інтеграцію різних шарів та створення нової візуальної структури [5, с. 41]. Цей принцип дозволяє змінювати реальність кадру без порушення його цілісності.

Згідно з теорією Юрій Лотман, екранне зображення є текстом, що складається із знаків, організованих у певну систему [2, с. 56]. У цьому контексті візуальні ефекти змінюють структуру знакової системи, трансформують значення, а також створюють нові інтерпретації. Таким чином, VFX можна розглядати як інструмент семіотичної трансформації екранного тексту.

Особливістю візуальних ефектів є їх функціонування у двох вимірах: просторі (в межах кадру) та часі (у монтажній послідовності). Це дозволяє змінювати композицію кадру, створювати динаміку та формувати ритм екранної дії. Візуальні ефекти стають активним елементом організації аудіовізуального часу.

Створення візуальних ефектів передбачає два ключові етапи: вибір способу обробки кадру та визначення вихідних матеріалів. До останніх належать відеозйомка, фотографії, 2D-графіка, 3D-моделі. Поєднання цих елементів формує багатшарову композицію, яка розширює можливості художнього висловлювання.

У сучасному українському кіно візуальні ефекти активно використовуються для історичних реконструкцій, створення фантастичних світів та моделювання бойових сцен. Це свідчить про інтеграцію українського кінематографа у глобальний медіапростір. Застосування VFX дозволяє підвищити візуальну якість, розширити жанровий спектр та створювати конкурентоспроможний продукт.

Незважаючи на стрімкий розвиток цифрових технологій, основні принципи створення візуальних ефектів залишаються незмінними. Як зазначає Георгій Почепцов, нові медіа трансформують форми подання інформації, але не змінюють її сутнісних характеристик [3, с. 89]. Сучасні VFX є продовженням традицій комбінованих зйомок, оптичних ефектів і трюкових технологій раннього кіно.

Монтаж відіграє ключову роль у інтеграції візуальних ефектів. Він забезпечує поєднання різних шарів, цілісність композиції та логіку розвитку дії. Як підкреслює Олександр Мусієнко, монтаж є основою кіномислення [4, с. 35]. У цьому контексті VFX можна розглядати як розширення монтажних можливостей.

Застосування візуальних ефектів пов'язане з проблемою достовірності. Перевагами є розширення художніх можливостей, створення нових світів та посилення емоційного впливу. Водночас існують ризики: втрата реалістичності, перевантаження зображення, маніпуляція сприйняттям. Тому важливим є баланс між технічними можливостями та художньою доцільністю.

Візуальні ефекти є складною системою, що поєднує технічні та художні аспекти екранного мистецтва. Їхня просторово-часова структура визначає характер зображення, а принцип композитингу («методу заплатаки») лежить в основі більшості технологічних рішень. У сучасному медіапросторі VFX виступають потужним інструментом моделювання реальності та формування глядацького сприйняття. Досвід українського кінематографа підтверджує ефективність використання цих технологій у створенні сучасного аудіовізуального продукту.

Література:

1. Різун В. В. Теорія масової комунікації. – Київ : Просвіта, 2008. – 260 с.
2. Лотман Ю. М. Семіотика кіно. – Київ : Основи, 1998. – 384 с.
3. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. – Київ : Видавничий центр «Київський університет», 1999. – 308 с.
4. Мусієнко О. С. Мова кіно: теорія і практика. – Київ : Логос, 2012. – 320 с.
5. Дерев'янка І. М. Український кінематограф: сучасний стан і тенденції розвитку. – Київ : АртЕк, 2015. – 240 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-74>

ЕСТЕТИЧНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ДОКУМЕНТАЛІСТИКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ: ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ЕКРАННЕ МИСТЕЦТВО

Даниленко С. А.

кандидат наук з державного управління,

доцент кафедри кіно і телебачення

Міжнародний університет

м. Одеса, Україна

Проблема дослідження естетичних витоків західної документалістики другої половини XX століття зумовлена необхідністю комплексного аналізу взаємодії художніх і технічних чинників розвитку екранного мистецтва. Саме синтез технологічних інновацій і творчих пошуків став основою так званої «репортажної революції» 1960-х років, яка суттєво трансформувала уявлення про документальне зображення реальності. Актуальність теми полягає в тому, що сучасна документалістика, зокрема українська, значною мірою спирається на естетичні принципи, сформовані в цей період, адаптуючи їх до нових соціокультурних умов.